

Bijlage – Nadere Kaderstelling Omgevingswetprogramma Cultuur & Erfgoed 2025-2028

Legenda

Hieronder zijn in de tabel per alinea van hoofdstuk 4.6 uit de Omgevingsvisie de belangrijkste aanvullingen weergegeven in de derde kolom. Tekst die komt te vervallen is ~~doorgehaald en in een "rode kleur" gemarkeerd~~. De nieuwe tekst is in een "blauwe" kleur gemarkeerd.

Hoofdstuk 4.6 Levend landschap, erfgoed en cultuur

Deel uit de Omgevingsvisie	Omgevingsvisie	Aanvullingen (Nadere Kaderstelling)
Pagina 110	<p>Ambities</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ 2050: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit in stand gehouden en versterkt. ■ 2050: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes is onaangetast en benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen. ■ 2050: monumenten verkeren in goede staat en archeologische vondsten worden professioneel beheerd. ■ 2050: Utrecht beschikt over een hoogwaardig cultureel aanbod dat is meegegroeid met de bevolkingstoename. Cultuur- en erfgoededucatie zijn goed ingebed in het onderwijs. Bibliotheken vormen een laagdrempelige maatschappelijke voorziening. 	<p>Ambities</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ 2050: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit bij ontwikkelingen en in de grote transitieopgaven in stand gehouden en versterkt. ■ 2050: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes is onaangetast, bekend, beleefbaar, toegankelijk en benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen. ■ 2050: monumenten verkeren in goede staat en archeologische vondsten worden professioneel beheerd, behouden en ontsloten. ■ 2050: Utrecht beschikt over een hoogwaardig cultureel aanbod dat is meegegroeid met de bevolkingstoename. Cultuur- en erfgoededucatie zijn goed ingebed in het onderwijs. Bibliotheken vormen een laagdrempelige maatschappelijke voorziening. ■ 2050: De grote restauratie opgaves voor rijksmonumenten zijn structureel tot een beheersbare omvang teruggebracht.
Pagina 110	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2030: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen en hebben aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving. ■ 2030: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed is geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen 	<ul style="list-style-type: none"> • 2030: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen en hebben aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving. • 2030: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed is geborgd in alle gemeentelijke

	<p>en heeft aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ 2030: de bekendheid, zichtbaarheid en beleefbaarheid van het UNESCO Werelderfgoed is vergroot. <ul style="list-style-type: none"> ■ 2030: het aantal rijksmonumenten in een slechte of matige staat van onderhoud is gehalveerd. <ul style="list-style-type: none"> ■ 2030: het merendeel van de leerlingen van het primair onderwijs neemt actief deel aan programma's cultuur en erfgoed. 	<p>omgevingsplannen en heeft aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2030: de bekendheid, zichtbaarheid, toegankelijkheid en beleefbaarheid van het UNESCO Utrechtse (Wereld)erfgoed is vergroot. • 2030: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes is behouden en benut als een belangrijke drager en aanjager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit (voor uitzonderingen zie pagina 112). • 2030: het aantal rijksmonumenten in een slechte of matige staat van onderhoud is gehalveerd. • 2030: Gemeenten beschikken over voldoende capaciteit en deskundigheid om hun wettelijke taken op het gebied van cultuur, erfgoed en archeologie uit te voeren. De regionale samenwerking is versterkt. • 2030: de culturele infrastructuur (bibliotheken, festivals, musea, ruimte voor makers etc.) is meegegroeid met de bevolkingsgroei en de sector is verder geprofessionaliseerd. • 2030: De kunst- en cultuursector is voor iedereen beschikbaar en toegankelijk. • 2030: bibliotheken dragen bij aan grote maatschappelijke opgaven, geletterde samenleving, participatie in de (informatie)samenleving en een leven lang ontwikkelen. • 2030: het merendeel van de leerlingen in het primair onderwijs neemt actief deel aan programma's cultuur en erfgoed. Het aanbod is meegegroeid met de bevolkingsgroei en uitgebreid naar voortgezet onderwijs. • 2030: het gedachtegoed van het Verdrag van Faro is onderdeel bij het in stand houden, uitdragen en benutten van het erfgoed • 2030: immaterieel erfgoed en de erfgoedgemeenschappen rondom dit erfgoed hebben een structurele plek in het omgaan met het Utrechts erfgoed
--	---	--

Deel uit de Omgevingsvisie	Omgevingsvisie	Aanvullingen (Nadere Kaderstelling)
Pagina 106	Een aantrekkelijke leefomgeving draagt bij aan het welzijn van mensen. Daarom zetten we in op het doorontwikkelen van onze aantrekkelijke landschappen, het beschermen en benutten van historisch erfgoed en het ondersteunen van een goed cultureel aanbod.	Een aantrekkelijke leefomgeving draagt bij aan het welzijn van mensen. Daarom zetten we in op het doorontwikkelen van onze aantrekkelijke landschappen, het beschermen, en benutten van historisch erfgoed en het beter beleefbaar en bekend maken van cultureel erfgoed en het ondersteunen van een goed cultureel aanbod.
Pagina 107	Cultuur en erfgoed geven de provincie identiteit en maken haar mooier. De vele monumenten, historische kernen en waardevolle cultuurlandschappen maken Utrecht tot een hoog gewaardeerde provincie om in te wonen, te werken en te recreëren. Dit wordt versterkt door een kwalitatief sterk, gevarieerd en goed bereikbaar cultureel aanbod.	<i>Geen aanvullingen</i>
Pagina 107	De provincie Utrecht is rijk aan historische buitenplaatsen, vaak bij elkaar gelegen in historische buitenplaatszones met specifieke kenmerken. Het meest bekend zijn de gordels langs de Vecht en de Stichtse Lustwarande, maar ook elders komen concentraties voor. De cultuurhistorische waarden liggen vooral in de samenhang van parkstructuren, gebouwen en zichtlijnen.	<i>Geen aanvullingen</i>
Pagina 107	<p>Door de provincie Utrecht lopen vier grote voormalige waterlinies die wij aanmerken als militair erfgoed: de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Stelling van Amsterdam, de Grebbelinie en de Oude Hollandse Waterlinie. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is voorgedragen als UNESCO Werelderfgoed, als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam.</p> <p>Voor deze linies en voor de Grebbelinie zijn de cultuurhistorische waarden gelegen in het samenhangende systeem van het strategische landschap, het watermanagement en de militaire werken, de openheid en het groene en overwegend rustige karakter. De waarde van de Oude Hollandse Waterlinie ligt in het snoer van vestingsteden en in enkele militaire werken in het landschap. Ook Park Vliegbasis Soesterberg en omgeving merken wij aan als</p>	<p>Door de provincie Utrecht lopen vier grote voormalige waterlinies die wij aanmerken als militair erfgoed: de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Stelling van Amsterdam, de Grebbelinie en de Oude Hollandse Waterlinie. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is voorgedragen als UNESCO Werelderfgoed, als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. De Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn sinds 2021 samen UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.</p> <p>Voor de linies en voor de Grebbelinie zijn de cultuurhistorische waarden gelegen in het samenhangende systeem van het strategische landschap, het watermanagement en de militaire werken, de openheid en het groene en overwegend rustige karakter. De waarde van de Oude Hollandse Waterlinie ligt in het snoer van vestingsteden en in enkele militaire werken in het landschap. Ook Park Vliegbasis Soesterberg en omgeving merken wij aan als</p>

	<p>militair erfgoed. Daar ligt de kwaliteit in de historische militaire structuren en elementen, en in de vele overblijfselen uit de Koude Oorlog.</p>	<p>militair erfgoed. Daar ligt de kwaliteit in de historische militaire structuren en elementen, en in de vele overblijfselen uit de Koude Oorlog.</p>
Pagina 107	<p>Diverse gebieden in het Groene Hart hebben we aangewezen als bijzonder agrarisch cultuurlandschap. De cultuurhistorische waarden liggen vooral in de aanwezige ontginningsstructuur, de boerderijlinten en het waterbeheersingssysteem.</p> <p>Binnen het archeologisch erfgoed leggen wij onze focus op drie belangrijke gebieden gelegen in de archeologisch waardevolle zones: de Neder-Germaanse Limes, de Utrechtse Heuvelrug (met een stapeling van cultuurhistorische kwaliteiten uit verschillende periodes) en Dorestad (Wijk bij Duurstede). Het archeologisch erfgoed van de Neder-Germaanse Limes is genomineerd voor de UNESCO Werelderfgoedlijst. De cultuurhistorische waarden liggen vooral in de samenhang tussen de verschillende archeologische structuren, elementen en het landschap. Voor de Limes is ook het lineaire karakter van belang.</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>
Pagina 108	<p>Van oudsher heeft de historische infrastructuur grote invloed gehad op de ontwikkeling van de provincie. Wij hechten bijzondere waarde aan drie iconische routes: de Wegh der Weegen (tussen De Bilt en Amersfoort), de Route Impériale (Napoleonroute van Amsterdam naar Parijs) en de Via Regia (route van Utrecht naar Keulen). De cultuurhistorische waarden liggen vooral in het tracé en in de bijbehorende historische elementen.</p>	<p>Van oudsher heeft de historische infrastructuur grote invloed gehad op de ontwikkeling van de provincie. Wij hechten bijzondere waarde aan drie iconische routes: de Wegh der Weegen (tussen De Bilt en Amersfoort), de Route Impériale (Napoleonroute van Amsterdam naar Parijs) en de Via Regia (route van Utrecht naar Keulen). De cultuurhistorische waarden liggen vooral in het tracé en in de bijbehorende historische elementen. Daarnaast streven wij naar behoud van historische paden, zoals kerk- en jaagpaden (Trage Paden). Dit zijn de paden die al eeuwenlang door wandelaars gebruikt worden en die zijn aangegeven in de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht. Hiertoe ontwikkelen wij een handreiking.</p>
Pagina 108	<p>De culturele voorzieningen in de provincie Utrecht zijn laagdrempelig, sterk en zeer divers, onder andere door een relatief jonge bevolking, bruisende steden en hoogwaardige creatieve opleidingen. Dankzij het netwerk van bibliotheekvoorzieningen en</p>	<p>De culturele voorzieningen in de provincie Utrecht zijn laagdrempelig, sterk en zeer divers, onder andere door een relatief jonge bevolking, bruisende steden en hoogwaardige creatieve opleidingen. Dankzij het netwerk van bibliotheekvoorzieningen, het</p>

	<p>het aanbod van cultuureducatie via het onderwijs heeft iedereen de mogelijkheid te participeren. Dit draagt bij aan de totstandkoming van een inclusieve samenleving. Een grote dichtheid aan musea en gerenommeerde festivals versterkt de aantrekkelijkheid van de provincie voor bewoners en toeristen. De creatieve sector beschikt bovendien over verbeeldingskracht en ontwerp kwaliteit en levert daarmee een bijdrage aan oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken.</p>	<p>aanbod van cultuureducatie via het onderwijs en de inzet op gelijke kansen om cultuur te beoefenen, beleven en ervaren heeft iedereen de mogelijkheid te participeren. Dit draagt bij aan de totstandkoming van een inclusieve samenleving. Een grote dichtheid aan musea en gerenommeerde festivals versterkt de aantrekkelijkheid van de provincie voor bewoners en toeristen. De creatieve sector beschikt bovendien over verbeeldingskracht en ontwerp kwaliteit en levert daarmee een bijdrage aan oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken.</p>
Pagina 110	<p>Hierna is het beleid weergegeven waarmee we deze ambities willen bereiken. De vetgedrukte woorden in de tekst zijn weergegeven op themakaart 15. Ook zijn verwante legenda-eenheden op andere kaarten vetgedrukt.</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>
Pagina 110	<p>Ons provinciale cultuur- en erfgoedbeleid</p> <p>Het provinciale cultuur- en erfgoedbeleid is gericht op het leveren van een bijdrage aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin we erfgoed waarde geven voor de toekomst, en op een sterke culturele infrastructuur, waarin iedereen kan meedoen. Dit vertaalt zich in onderstaande hoofdoelen. Het beleid wordt uitgewerkt in een cultuur- en erfgoedprogramma, dat vierjaarlijks wordt herijkt. Het beleid voor de Hollandse Waterlinies wordt uitgewerkt in een afzonderlijk uitvoeringsprogramma.</p>	<p>Ons provinciale cultuur- en erfgoedbeleid</p> <p>Het provinciale cultuur- en erfgoedbeleid is gericht op het leveren van een bijdrage aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin we erfgoed waarde geven voor de toekomst en cultuur en erfgoed een aanjager en inspiratiebron zijn voor ontwikkelingen in de leefomgeving. Cultuur en Erfgoed zorgen voor lokale binding en identiteitsvorming. Vanuit het gedachtegoed van het Verdrag van Faro staan de mens en de samenleving die zich inzetten voor de instandhouding van dit erfgoed centraal. Het beleid zet ook in op een sterke culturele infrastructuur, waarin iedereen kan meedoen en iedereen gelijke kansen heeft om cultuur te beoefenen en cultuur en erfgoed te beleven en ervaren. Dit vertaalt zich in onderstaande hoofdoelen. Het beleid wordt uitgewerkt in een cultuur- en erfgoedprogramma, dat vierjaarlijks wordt herijkt. Het beleid voor de Hollandse Waterlinies wordt uitgewerkt in een afzonderlijk uitvoeringsprogramma.</p>
Pagina 111	<p>Beschermen en benutten van de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur</p>	<p>Beschermen en benutten van de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur</p>

	<p>Cultuurhistorische waarden van de leefomgeving willen wij beschermen en benutten, door ze beter zichtbaar en beleefbaar te maken en door ze te gebruiken als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij stimuleren we ook de inzet van kunst en creatief ontwerp. Mede in het kader van de Erfgoed Deal willen we investeren in het zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed in relatie tot de grote transities van de leefomgeving. In de Cultuurhistorische hoofdstructuur leggen we de nadruk op gebieden die gemeentegrenzen overstijgen: historische buitenplaatszones, militair erfgoed, agrarische cultuurlandschappen, archeologisch waardevolle zones en historische infrastructuur.</p>	<p>Cultuurhistorische waarden van de leefomgeving willen wij beschermen en benutten maken wij beter zichtbaar en beleefbaar door ze te gebruiken als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij stimuleren we ook de inzet van kunst en creatief ontwerp creatieve verbeeldingskracht. Mede in het kader van de Erfgoed Deal willen we investeren in het zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed in relatie tot de grote transities van de leefomgeving. In de Cultuurhistorische hoofdstructuur leggen we de nadruk op gebieden die gemeentegrenzen overstijgen: historische buitenplaatszones, militair erfgoed, agrarische cultuurlandschappen, archeologisch waardevolle zones en historische infrastructuur.</p>
Pagina 111	<p>In onze Omgevingsverordening vragen we gemeenten rekening te houden met de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur en te omschrijven hoe zij daarmee omgaan. De bijlage Cultuurhistorie van de Omgevingsverordening bevat een beschrijving van de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de verschillende zones bij de erfgoedthema's. Daarnaast bieden we makers van omgevingsplannen en andere geïnteresseerden met de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht (CHAT) een schat aan cultuurhistorische informatie en inspiratie.</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>
Pagina 111	<p>De historische buitenplaatszones staan onder hoge druk, zowel door ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving, als door ontwikkelingen op de buitenplaatsen zelf. Wij bieden in de Omgevingsverordening ruimte voor ontwikkeling, gericht op het creëren van economische dragers voor het behoud van de cultuurhistorische waarden van buitenplaatsen. Daarbij is behoud van de specifieke kenmerken van de zone waarin de buitenplaats ligt en van de buitenplaats zelf het uitgangspunt. In de Leidraad behoud door ontwikkeling op historische buitenplaatsen hebben wij dit beleid nader uitgewerkt.</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>
Pagina 111	<p>Het militair erfgoed van de voormalige waterlinies en Park Vliegbasis Soesterberg heeft al langer onze bijzondere aandacht. Samen met gemeenten en eigenaren hebben we geïnvesteerd in</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>

	<p>behoud en ontwikkeling van deze gebieden. Net als in buitenplaatszones staan we kleinschalige verstedelijking toe als deze ten dienste staat van het behoud van de cultuurhistorische waarden. Voor de Grebbelinie en Park Vliegbasis Soesterberg vragen behoud en beheer van specifieke elementen - bijvoorbeeld sporen van de Koude Oorlog - de nodige aandacht. We geven in het Cultuur- en erfgoedprogramma ook bijzondere aandacht aan de Oude Hollandse Waterlinie, onder andere vanwege de herdenking van het Rampjaar 1672 in 2022.</p>	
Pagina 111	<p>We willen de waarden van de agrarische cultuurlandschappen beschermen en benutten. Maar wij realiseren ons dat klimaatadaptatie, bodemdaling en energietransitie hun impact zullen hebben op het landschap van het Groene Hart. Wij vinden het belangrijk dat cultuurhistorische waarden en de kernkwaliteiten van het landschap daarbij een rol spelen. Op de kaart Kernkwaliteiten van het landschap zullen wij bij wijze van aanvulling op de Cultuurhistorische hoofdstructuur aangeven welke structuren in het landschap wij belangrijk vinden om goed in te passen. Wij vragen gemeenten en initiatiefnemers hiervan gebruik te maken.</p>	<p>We willen de waarden van de agrarische cultuurlandschappen beschermen en benutten. Maar wij realiseren ons dat klimaatadaptatie, bodemdaling en energietransitie hun impact zullen hebben op het landschap van het Groene Hart. Wij vinden het belangrijk dat cultuurhistorische waarden en de kernkwaliteiten van het landschap daarbij een rol spelen. Op de kaart Kernkwaliteiten van het landschap zullen wij bij wijze van aanvulling op de Cultuurhistorische hoofdstructuur aangeven welke structuren in het landschap wij belangrijk vinden om goed in te passen. Wij vragen gemeenten en initiatiefnemers hiervan gebruik te maken.</p>
Pagina 111	<p>Ons beleid voor de archeologisch waardevolle zones richt zich op het bevorderen van duurzaam behoud en beheer van de archeologische resten in de bodem ('in situ'). Als ruimtelijke ingrepen onvermijdelijk zijn, vragen wij aandacht voor het op goede wijze uitvoeren van archeologisch onderzoek. Ook richten wij ons op het versterken van de zichtbaarheid en de beleefbaarheid van archeologisch erfgoed, ook als inspiratiebron voor ruimtelijke ontwikkeling.</p>	<p><i>Geen aanvullingen</i></p>
Pagina 111	<p>Bij infrastructurele ontwikkelingen vinden wij het belangrijk dat de nog aanwezige cultuurhistorische waarden als inspiratiebron worden meegenomen. Ons beleid voor historische infrastructuur is gericht op iconische routes. Voor die wegen streven we naar behoud van de specifieke kenmerken van de route, naar versterking van de samenhang in de route, en naar beleefbaarheid van de historische waarde. Voor de overige historische infrastructuur voegen we</p>	<p>Bij infrastructurele ontwikkelingen vinden wij het belangrijk dat de nog aanwezige cultuurhistorische waarden als inspiratiebron worden meegenomen. Ons beleid voor historische infrastructuur is gericht op iconische routes en trage paden. Voor die wegen en paden streven we naar behoud van de specifieke kenmerken van de route, naar versterking van de samenhang in de route en naar beleefbaarheid van de historische waarde. Voor de overige</p>

	informatie toe aan de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht.	historische infrastructuur voegen we informatie toe aan de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht.
Pagina 112	<p>In stand houden en versterken van de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed</p> <p>Op de UNESCO Werelderfgoedlijst staat cultureel erfgoed dat van uitzonderlijke universele waarde is ('Outstanding Universal Value'), met als doel het beter te kunnen bewaren voor toekomstige generaties. Plaatsing op de Werelderfgoedlijst geeft erkenning en internationale allure, en versterkt het toeristisch-recreatief profiel van Utrecht. De Stelling van Amsterdam staat reeds op deze lijst en de Nieuwe Hollandse Waterlinie is genomineerd om in 2020 te worden aangewezen, waarna ze samen verder gaan onder de naam 'Hollandse Waterlinies'. De Neder-Germaanse Limes is genomineerd om in 2021 te worden ingeschreven op de UNESCO Werelderfgoedlijst. Het gaat om een zelfstandig Werelderfgoed binnen een breder verband van internationale Limes-Werelderfgoedsites.</p>	<p>In stand houden en versterken van de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed</p> <p>Op de UNESCO Werelderfgoedlijst staat cultureel erfgoed dat van uitzonderlijke universele waarde is ('Outstanding Universal Value'), met als doel het beter te kunnen bewaren voor toekomstige generaties. Plaatsing op de Werelderfgoedlijst geeft erkenning en internationale allure, en versterkt het toeristisch-recreatief profiel van Utrecht. De Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie is genomineerd om in 2020 te worden aangewezen, waarna ze samen verder gaan onder de naam 'Hollandse Waterlinies' vormen sinds juni 2021 samen het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De Neder-Germaanse Limes is genomineerd om in 2021 te worden ingeschreven op de sinds juni 2021 eveneens UNESCO Werelderfgoed. Het gaat om een zelfstandig Werelderfgoed binnen een breder verband van internationale Limes-Werelderfgoedsites.</p> <p>De provincie heeft een wettelijke taak ervoor te zorgen dat de kernkwaliteiten van de bovengemeentelijke structuren van de Neder-Germaanse Limes, de Hollandse Waterlinies als UNESCO Werelderfgoed niet worden aangetast. Samen met de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Gelderland en Noord-Brabant is de provincie verantwoordelijk voor het behoud, beheer en uitdragen van dit UNESCO Werelderfgoed.</p>
Pagina 112	De uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed willen wij in stand houden, versterken en beter beleefbaar maken. Bij ontwikkelingen in het UNESCO-gebied mag de uitzonderlijke universele waarde in principe niet worden aangetast. In lijn met de instructie van het Rijk in het Besluit kwaliteit leefomgeving beschrijven wij de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies en de Neder-Germaanse Limes in de Omgevingsverordening:	De uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed willen wij in stand houden, versterken, benutten en beter toegankelijk en beleefbaar maken. Bij ontwikkelingen in het UNESCO-gebied mag de uitzonderlijke universele waarde niet worden aangetast. In lijn met de instructie van het Rijk in het Besluit kwaliteit leefomgeving beschrijven wij de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies en de Neder-Germaanse Limes in de Omgevingsverordening:

	<ul style="list-style-type: none"> ■ genomineerd UNESCO – Hollandse Waterlinies: een samenhangend stelsel van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groen en overwegend rustig karakter en ten slotte de openheid. De huidige situatie vormde de basis voor de nominatie. ■ genomineerd UNESCO – Neder-Germaanse Limes bufferzone: een samenhangend stelsel van de grensrivier (met scheepswrakken in de voormalige bedding), de limesweg, de forten (castella) met bijbehorende kampdorpen (vici), grafvelden, wachttorens en waterwerken. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ genomineerd UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies: een samenhangend stelsel van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen, een groen en overwegend rustig karakter en ten slotte de openheid. De huidige situatie vormde de basis voor de nominatie. ■ genomineerd UNESCO Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes: een samenhangend stelsel van de grensrivier (met scheepswrakken in de voormalige bedding), de limesweg, de forten (castella) met bijbehorende kampdorpen (vici), grafvelden, wachttorens en waterwerken.
Pagina 112	<p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam werken we deze kernkwaliteiten verder uit in de Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. De gebiedsanalyse geeft meer helderheid over de aanwezige kernkwaliteiten en hoe hiermee om te gaan bij nieuwe ontwikkelingen. Gezien de grote maatschappelijke opgaven waar we als provincie voor staan, willen we zeker niet bij voorbaat alle ontwikkelingen in het UNESCO Werelderfgoed uitsluiten. We onderzoeken samen met Rijk en gemeenten hoe we de energietransitie kunnen inpassen in werelderfgoedgebieden. Met slim combineren – bijvoorbeeld met opgaven recreatie en gezonde leefomgeving – kan de kwaliteit van het gebied juist worden versterkt. Dat geldt met name aan de hoog dynamische zuidoostzijde van de stad Utrecht. We willen de Hollandse Waterlinies daarbij wel inzetten als dragers en aanjagers van omgevingskwaliteit, en uitgaan van de kracht van dit bijzondere landschap. Bij een groot maatschappelijk belang kunnen wij (via ontheffing) een aantasting van de uitzonderlijke universele waarde toestaan als er geen reële alternatieven zijn en de aantasting wordt gecompenseerd met maatregelen die het UNESCO Werelderfgoed versterken. Het is van belang dat de waarde van de linie als geheel intact blijft.</p>	<p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben we deze kernkwaliteiten verder uitgewerkt in de Gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. De gebiedsanalyses geven meer helderheid over de aanwezige kernkwaliteiten en hoe hiermee om te gaan bij nieuwe ontwikkelingen. Gezien de grote maatschappelijke opgaven waar we als provincie voor staan, willen we zeker niet bij voorbaat alle ontwikkelingen in het UNESCO Werelderfgoed uitsluiten. We onderzoeken samen met Rijk, gemeenten en andere partners hoe we energietransitie-ontwikkelingen kunnen inpassen in werelderfgoedgebieden, zonder de waarden daarvan aan te tasten. Met slim combineren – bijvoorbeeld met opgaven recreatie, en gezonde leefomgeving klimaatadaptatie en natuur – kan de kwaliteit van het gebied juist worden versterkt en draagt zo bij aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Dat geldt met name aan de hoog dynamische zuidoostzijde van de stad Utrecht. We willen de Hollandse Waterlinies daarbij wel inzetten als dragers en aanjagers van omgevingskwaliteit, en uitgaan van de kracht van dit bijzondere landschap. Bij een groot maatschappelijk belang kunnen wij (via ontheffing) een aantasting van de uitzonderlijke universele waarde toestaan als er geen reële alternatieven zijn en de aantasting wordt gecompenseerd met maatregelen die het UNESCO Werelderfgoed versterken. Als uitzondering willen we bij een groot maatschappelijk belang (via ontheffing) een aantasting van de uitzonderlijke universele waarde kunnen toestaan mits er geen reële alternatieven zijn, de aantasting zoveel mogelijk wordt</p>

		<p>beperkt en de aantasting wordt gecompenseerd met maatregelen die het UNESCO Werelderfgoed versterken. Het is van belang dat de waarde van de linie als geheel intact blijft.</p>
Pagina 112	<p>Gemeenten die in hun ruimtelijke plannen ontwikkelingen toestaan in het Werelderfgoedgebied, moeten motiveren dat deze de uitzonderlijke universele waarde niet aantasten. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de gebiedsanalyse. Bij concrete initiatieven (en ruimtelijke besluiten daartoe) in het UNESCO Werelderfgoed, of in de directe nabijheid daarvan, kan bovendien een Heritage Impact Assessment (HIA) worden gedaan om nader inzicht te verkrijgen in de effecten van de beoogde activiteit op de uitzonderlijke universele waarde.</p>	<p>Gemeenten die in hun ruimtelijke plannen ontwikkelingen toestaan in het Werelderfgoedgebied, moeten motiveren dat deze de uitzonderlijke universele waarde niet aantasten. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de gebiedsanalyses. Bij concrete initiatieven (en ruimtelijke besluiten daartoe) in het UNESCO Werelderfgoed, of in de directe nabijheid daarvan, kan bovendien een Heritage Impact Assessment (HIA) worden gedaan om nader inzicht te verkrijgen in de effecten van de beoogde activiteit op de uitzonderlijke universele waarde.</p>
Pagina 112	<p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie maken we onderscheid tussen het UNESCO Werelderfgoed en het militair erfgoedgebied daarbuiten. In het gebied dat niet binnen de UNESCO zone valt, maar wel binnen de Cultuurhistorische hoofdstructuur, hebben zich in de loop der tijd diverse ontwikkelingen voorgedaan waardoor het militair erfgoedgebied van karakter is veranderd. Maar er bevinden zich nog wel diverse structuren en objecten die het verhaal van de waterlinie vertegenwoordigen. In deze gebieden moet rekening worden gehouden met de cultuurhistorische waarden: de sporen van de waterlinies dienen goed te worden ingepast in eventuele ontwikkelingen Deze ontwikkelingen mogen de uitzonderlijke universele waarde van het nabijgelegen Werelderfgoed bovendien niet aantasten. Het UNESCO Werelderfgoed Limes bestaat uit kernzones die worden beschermd via het archeologisch rijksmonumentenregime, dat in de Omgevingswet is verankerd. Direct om deze plekken heen liggen ter bescherming lokale bufferzones. Hiervoor nemen wij regels op in de Omgevingsverordening. De Limes omvat echter meer dan het UNESCO gebied. Dat richt op de militaire aanwezigheid van de Romeinen, terwijl het verhaal van de Limes ook gaat over de interactie met de inheemse bevolking. Bovendien is voor de Werelderfgoedstatus vereist dat resten die de uitzonderlijke universele waarde vertegenwoordigen bekend zijn. Omdat</p>	<p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie maken we onderscheid tussen het UNESCO Werelderfgoed en het militair erfgoedgebied daarbuiten. In het gebied dat niet binnen de UNESCO zone valt, maar wel binnen de Cultuurhistorische hoofdstructuur, hebben zich in de loop der tijd diverse ontwikkelingen voorgedaan waardoor het militair erfgoedgebied van karakter is veranderd. Maar er bevinden zich nog wel diverse structuren en objecten die het verhaal van de waterlinie vertegenwoordigen. In deze gebieden moet rekening worden gehouden met de cultuurhistorische waarden: de sporen van de waterlinies dienen goed te worden ingepast in eventuele ontwikkelingen Deze ontwikkelingen mogen de uitzonderlijke universele waarde van het nabijgelegen Werelderfgoed bovendien niet aantasten. Het UNESCO Werelderfgoed Limes bestaat uit kernzones die, met uitzondering van die bij Hoge Woerd-Utrecht, geheel worden beschermd via het archeologisch rijksmonumentenregime, dat in de Omgevingswet is verankerd. Direct om deze plekken heen liggen ter bescherming lokale bufferzones. Hiervoor en voor een deel van de kernzone bij Hoge Woerd-Utrecht, nemen wij regels op in de Omgevingsverordening. De Limes omvat echter meer dan het UNESCO gebied. Dat richt zich op de militaire aanwezigheid van de Romeinen, terwijl het verhaal van de Limes ook gaat over de interactie met de inheemse bevolking. Bovendien is voor de Werelderfgoedstatus vereist dat</p>

	<p>archeologische resten verborgen liggen in de bodem totdat zij ontdekt worden, is het vrijwel zeker dat er waarden van de Limes zijn die wij nog niet kennen. Wij vragen gemeenten via de Omgevingsverordening daarom in de gehele Limeszone rekening te houden met deze verwachte resten en deze waar aanwezig, goed te onderzoeken.</p>	<p>resten die de uitzonderlijke universele waarde vertegenwoordigen bekend zijn. Omdat archeologische resten verborgen liggen in de bodem totdat zij ontdekt worden, is het vrijwel zeker dat er waarden van de Limes zijn die wij nog niet kennen. Wij vragen gemeenten via de Omgevingsverordening daarom in de gehele Limeszone rekening te houden met deze verwachte resten en deze waar aanwezig, goed te onderzoeken.</p>
Pagina 113	<p>Mocht de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Limes niet worden omgezet in een definitieve Werelderfgoedstatus, dan zullen beleid en regelgeving van de Cultuurhistorische hoofdstructuur (militair erfgoed respectievelijk archeologie) gaan gelden voor deze gehele gebieden.</p>	<p>Mocht de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Limes niet worden omgezet in een definitieve Werelderfgoedstatus, dan zullen beleid en regelgeving van de Cultuurhistorische hoofdstructuur (militair erfgoed respectievelijk archeologie) gaan gelden voor deze gehele gebieden.</p>
Pagina 113	<p>We vervullen samen met de betreffende andere provincies de rol van 'sitemanager' van het UNESCO Werelderfgoed. Dit houdt in dat we de uitzonderlijke universele waarde van het erfgoed beschermen en zorgen dat deze in stand wordt gehouden.</p> <p>Daarnaast zetten we ons in om de bekendheid, zichtbaarheid en beleefbaarheid van het UNESCO Werelderfgoed te vergroten.</p> <p>Met betrekking tot het UNESCO Werelderfgoed werken we hiervoor nauw samen met gemeenten, het Rijk, private partners en (voor de Limes) de betreffende Duitse deelstaten.</p> <p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam zullen we dit uitwerken in een uitvoeringsprogramma, waarin we inzetten op merkbekendheid, gebiedsontwikkeling en duurzaam</p>	<p>We vervullen samen met de betreffende andere provincies de rol van 'sitemanager' 'siteholder' van het UNESCO Werelderfgoed. Dit houdt in dat we de uitzonderlijke universele waarde van het erfgoed beschermen en zorgen dat deze in stand wordt gehouden. Dit houdt in dat we er samen verantwoordelijk voor zijn om de uitzonderlijke universele waarde van het werelderfgoed te beschermen en in stand te houden.</p> <p>Daarnaast zijn we ervoor verantwoordelijk om de bekendheid, zichtbaarheid en beleefbaarheid van het UNESCO Werelderfgoed te vergroten. Ook hebben we de ambitie om het werelderfgoedgebied te benutten voor passende andere opgaven en functies met behoud van de uitzonderlijke universele waarde ervan.</p> <p>Met betrekking tot het UNESCO Werelderfgoed werken we hiervoor nauw samen met gemeenten, het Rijk, waterschappen, terreinbeherende organisaties, recreatieve en toeristische organisaties, ondernemers en andere private partners en (voor de Limes) de betreffende Duitse deelstaten.</p> <p>Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam zullen we dit uitwerken in een uitvoeringsprogramma, waarin we inzetten op merkbekendheid, gebiedsontwikkeling en duurzaam</p>

	<p>gebruik van de forten. In het kader van het cultuur- en erfgoedprogramma zullen we ook een bijdrage leveren aan het publieksbereik van de Limes.</p>	<p>gebruik van de forten. In het kader van het cultuur- en erfgoedprogramma zullen we ook een bijdrage leveren aan het publieksbereik van de Limes. Het beleid voor het UNESCO Werelderfgoed werken we uit in het cultuur- en erfgoedprogramma. Daarin zetten we in op merkbekendheid, publieksbereik, beleving, educatie, gebiedsontwikkeling, koppeling met andere opgaven en duurzaam gebruik.</p>
<p>Pagina 113</p>	<p>Zorgen voor gebouwde monumenten en archeologische vondsten</p> <p>Wij verlenen mede op basis van afspraken met het Rijk steun aan restauraties van rijksmonumenten, niet zijnde woonhuizen. Het Erfgoed Expert Team, een multidisciplinaire denktank van externe deskundigen, zetten we in om mee te denken over belangrijke herbestemmingsopgaven. Tevens stimuleren we het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen en het openstellen van monumenten voor bezoekers. Religieus, industrieel en varend erfgoed vragen om bijzondere aandacht. In ons cultuur- en erfgoedprogramma zullen we uitwerken welke rol we daarbij zien voor onszelf.</p> <p>We investeren ten slotte ook in kennis over monumentenzorg bij gemeenten en eigenaren, door middel van monitoring en de inzet van partnerorganisaties.</p>	<p>Zorgen voor gebouwde monumenten en archeologische vondsten</p> <p>Wij verlenen mede op basis van afspraken met het Rijk steun aan restauraties van rijksmonumenten, niet zijnde woonhuizen. Het Erfgoed Expert Team, een multidisciplinaire denktank van externe deskundigen, zetten we in om mee te denken over belangrijke herbestemmingsopgaven. Tevens stimuleren we het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen en het openstellen van monumenten voor bezoekers. Religieus, industrieel en varend erfgoed vragen om bijzondere aandacht. Wij zetten aanvullend in op de het terugdringen van de grote restauratieopgave voortkomend uit de beantwoording van de motie 'Restaureren is anticiperen'. Daarbij stimuleren wij het toepassen van maatregelen ten behoeve van duurzaam gebruik, klimaatrobustheid en een kwalitatieve leefomgeving met toegankelijke en beleefbare monumenten. In ons cultuur- en erfgoedprogramma zullen we uitwerken welke rol we daarbij zien voor onszelf.</p> <p>We investeren ten slotte ook in kennis over monumentenzorg bij gemeenten en eigenaren, door middel van monitoring en de inzet van partnerorganisaties. Het Rijk zet in op het versterken van de capaciteit en deskundigheid bij gemeenten op het gebied van erfgoed. Hierbij zal worden aangehaakt op de provinciale schaal en zoveel mogelijk worden aangesloten bij reeds bestaande instrumenten, structuren en de inzet van partnerinstellingen.</p>

	<p>De provincie is krachtens de Erfgoedwet eigenaar van vondsten die gedaan zijn bij archeologische onderzoeken. Deze moeten met de bijbehorende documentatie zodanig worden opgeslagen dat ze behouden blijven en duurzaam toegankelijk zijn.</p> <p>Het huidige Provinciaal Archeologisch Depot bereikt binnenkort de grenzen van zijn opslagcapaciteit en voldoet op onderdelen niet aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). We bereiden daarom een verhuizing van het depot voor.</p>	<p>De provincie is krachtens de Erfgoedwet eigenaar van vondsten die gedaan zijn bij archeologische onderzoeken. Deze moeten met de bijbehorende documentatie zodanig worden opgeslagen dat ze behouden blijven en duurzaam toegankelijk zijn.</p> <p>Het huidige Provinciaal Archeologisch Depot bereikt binnenkort de grenzen van zijn opslagcapaciteit en voldoet op onderdelen niet aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). We bereiden daarom een verhuizing van het depot voor. De provincie bereidt samen met de gemeente Utrecht een verhuizing naar een nieuw depot voor verschillende Utrechtse collecties voor. De verhuizing wordt verwacht in 2025. Een deel van de collectie van Provinciaal Archeologisch Depot bestaat uit 'oud' onderzoek: onderzoek van vóór de Malta-wetgeving. Deze onderzoeken zijn veelal niet uitgewerkt en vondsten zijn niet conform moderne standaarden geconserveerd. We hebben een wettelijke taak om ook deze collecties voor de toekomst te behouden en te ontsluiten.</p>
Pagina 113	<p>Streven naar een kwalitatief sterk aanbod cultuur en erfgoed</p> <p>Wij zetten in op een hoogwaardig aanbod van cultuur en erfgoed, de culturele infrastructuur. Onze wens is dat het aantal culturele voorzieningen meegroeit met de bevolkingstoename, waarbij de gemiddelde afstand tot culturele voorzieningen gelijk blijft. Daartoe moeten de culturele voorzieningen in de provincie op orde blijven en worden versterkt, ook ten behoeve van recreatie en toerisme. Een sterke samenwerking met Rijk, gemeenten en de culturele sector, in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de culturele infrastructuur, is daarvoor randvoorwaardelijk. In dat kader willen we ook een bijdrage leveren aan het creëren van voldoende en passende ruimte voor 'makers van kunst en cultuur'. Dat vraagt om creatieve oplossingen zoals het benutten van erfgoedlocaties. Als provincie zetten wij ons ook in voor festivals, themajaren, (kasteel)musea en molens. Ook leveren we een bijdrage aan het versterken van de professionaliteit en verdien capaciteit van de cultuur- en erfgoedsector.</p>	<p>Streven naar een kwalitatief sterk aanbod cultuur en erfgoed</p> <p>Wij zetten in op een hoogwaardig aanbod van cultuur en erfgoed, de culturele infrastructuur. Onze wens is dat het aantal culturele voorzieningen meegroeit met de bevolkingstoename, waarbij de gemiddelde afstand tot culturele voorzieningen gelijk blijft. Daartoe moeten de culturele voorzieningen in de provincie op orde blijven en worden versterkt, ook ten behoeve van recreatie en toerisme. Een sterke samenwerking met Rijk, gemeenten en de culturele sector, in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de culturele infrastructuur, is daarvoor randvoorwaardelijk. In dat kader willen we ook een bijdrage leveren aan het creëren van voldoende en passende ruimte voor 'makers van kunst en cultuur'. Dat vraagt om creatieve oplossingen zoals het benutten van erfgoedlocaties. Als provincie zetten wij ons ook in voor culturele festivals, immaterieel erfgoed, themajaren, (kasteel- en streek)musea, maritiem erfgoed en molens. Ook leveren we een bijdrage aan het versterken van de professionaliteit en verdien capaciteit van de cultuur- en erfgoedsector. Bij provinciale kunst- en</p>

		<p>cultuuroopdrachten betalen wij een eerlijk tarief. We vragen ook onze partners om zich te houden aan de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie.</p>
<p>Pagina 114</p>	<p>Stimuleren van cultuurparticipatie</p> <p>Cultuur en erfgoed zijn van iedereen, maar toegang tot cultuur en erfgoed is niet vanzelfsprekend. Goed kunnen lezen, schrijven en omgaan met informatie en digitale media zijn culturele basisvaardigheden die nodig zijn om maatschappelijk goed te kunnen functioneren. Met ons cultuur- en erfgoedbeleid stimuleren wij een inclusieve samenleving en dragen we bij aan de ontwikkeling van inwoners.</p> <p>Het stimuleren van cultuur- en erfgoededucatie is een goede manier om het culturele kapitaal van Utrecht ten goede te laten komen aan zoveel mogelijk inwoners. We beschouwen dit als een culturele basisvoorziening waar we medeverantwoordelijkheid voor dragen en investeren in cultuur- en erfgoededucatie voor leerlingen in het primair en voortgezet (met name vmbo) onderwijs.</p> <p>Bibliotheken zijn zowel in de stad als op het platteland onmisbaar voor de vitaliteit van het culturele leven. Het zijn laagdrempelige maatschappelijke voorzieningen, die ruimte bieden aan lokale</p>	<p>Stimuleren van cultuur- en erfgoedparticipatie</p> <p>Cultuur en erfgoed zijn van iedereen, maar toegang tot cultuur en erfgoed is niet vanzelfsprekend. Goed kunnen lezen, schrijven en omgaan met informatie en digitale media zijn culturele basisvaardigheden die nodig zijn om maatschappelijk goed te kunnen functioneren. Met ons cultuur- en erfgoedbeleid stimuleren wij een inclusieve samenleving en dragen we bij aan de ontwikkeling van inwoners.</p> <p>Het Verdrag van Faro biedt goede handvatten om erfgoedparticipatie nog beter vorm te geven en hiermee de betrokkenheid van inwoners bij het cultureel erfgoed te versterken, verbinding te creëren en betekenis te geven aan cultuurhistorie. Door in te zetten op inclusieve cultuurparticipatie dragen we bij aan de gelijke toegang voor alle inwoners om cultuur te beoefenen, beleven en te ervaren. Wij richten ons in het bijzonder op groepen in de samenleving voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is of die buiten het blikveld blijven van de gevestigde cultuurinstellingen.</p> <p>Het stimuleren en bekend maken van cultuur- en erfgoededucatie is een goede manier om het culturele kapitaal van Utrecht ten goede te laten komen aan zoveel mogelijk inwoners. We beschouwen dit als een culturele basisvoorziening waar we medeverantwoordelijkheid voor dragen en we zorgen dat kwalitatief goede cultuureducatie beschikbaar en bereikbaar is voor alle leerlingen in het primair en voortgezet (met name vmbo) onderwijs (waaronder speciaal onderwijs). Door de bevolkingsgroei is een uitbreiding van educatie en participatie noodzakelijk om iedereen gelijke kansen ten blijven bieden.</p> <p>Bibliotheken zijn zowel in de stad als op het platteland onmisbaar voor de vitaliteit van het culturele leven. Het zijn laagdrempelige</p>

	<p>samenwerkingsverbanden. Bibliotheken pakken laaggeletterdheid aan en bieden programma's ter verbetering van digitale vaardigheden.</p> <p>Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor bibliotheken. Wij ondersteunen en faciliteren het bibliotheeknetwerk en de vernieuwing van de bibliotheekfunctie, mede op basis van taken die de Bibliotheekwet ons toebedeelt. We willen deze doelen realiseren via onze partnerorganisatie.</p>	<p>maatschappelijke voorzieningen, die ruimte bieden aan lokale samenwerkingsverbanden. Bibliotheken pakken laaggeletterdheid aan en bieden programma's ter verbetering van digitale vaardigheden. De bibliotheek ondersteunt de ontwikkeling van alle inwoners. Hierbij zetten zij onder andere in op basisvaardigheden: verbetering van (digitale) geletterdheid en op burgerschap. We spannen ons in voor toegankelijkheid van bibliotheekvoorzieningen voor alle inwoners.</p> <p>Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor bibliotheken. Wij ondersteunen en faciliteren het bibliotheeknetwerk en de vernieuwing van de bibliotheekfunctie, mede op basis van taken die de Bibliotheekwet ons toebedeelt (zorgplicht). We willen deze doelen realiseren via onze partnerorganisatie.</p>
--	---	--